

PÁR ZÁKLADNÍCH RAD PŘI VÝROBĚ BUDEK A JEJICH ÚDRŽBĚ

Jaké jsou hlavní zásady při výrobě budek?

- **Vnitřní stěny budky** se nehoblují ani jinak povrchově neupravují (nenatírají). Musí zůstat drsné, aby mláďata mohla snáze vyšplhat k výletovému otvoru. Pokud neseženete neohoblovaná prkna, je nezbytně nutné na vnitřek čelní stěny udělat hřebíkem nebo rašplí několik hlubších vodorovných rýh!
- Doporučuje se udělat také zvenku pod vletovým otvorem asi 5 kratších vodorovných rýh, místo bidélka. Klasické bidélko usnadňuje kočkám vybírání budek.
- **Venkovní stěny budky** lze v rámci zvýšení odolnosti proti povětrnostním podmínkám ohoblovat (obrousit), případně natřít zdravotně nezávadným a nelepčavým nátěrem (Balakryl, Luxol atd.).
- **Stříška musí být** voděvzdorná, nepropustná a dostatečně velká tak, aby přes vnější okraje budky přesahovala vždy alespoň 1–2 cm (dopředu se doporučuje větší přesah).
- Je vhodné stříšku pokrýt starým linoleem či dehtovým papírem, zahnutým po stranách stříšky. Pokud přípevnovací lišta přesahuje nad stříšku, je nutné, aby krytina zakrývala rovněž spáru mezi stříškou a zadní stěnou.
- **Dno budky je vždy vsazováno mezi stěny** tak, aby lépe drželo a do budky nezatékalo spodem. Doporučujeme do dna vyvrtat několik otvorů o průměru cca 0,5 cm, aby hnízdní materiál měl možnost prosychat a větrat.
- Je zapotřebí **používat dostatečně dlouhé hřebíky (min. 40 až 50 mm)**, jinak se budka velmi brzy rozpadne.
- **Zadní lišta**, která slouží k upevnění budky, **musí být dostatečně široká** (nejméně 5 cm) a připevněná ke stromu alespoň třemi dlouhými hřebíky, aby se budka nemohla otáčet a ze stromu nespadla.
- Rovněž doporučujeme **zadní lištu důkladně přišroubovat či přibít k zadní stěně budky**. Pro snazší upevnění na stromě doporučujeme do lišty vyvrtat předem několik otvorů pro hřebíky (při zatloukání hřebíků do nepředvrtané lišty často závěsná lišta praskne).
- **Budku je třeba** po vyhnízdění ptáků **pravidelně čistit** odstraněním starého hnízda včetně všech zbytků na dně, proto je důležité vyrobit budku rovnou s otevírací stříškou či stěnou.
- Budka by měla být pro ptactvo co nejpřirozenější (přírodní) a bezpečná (pečlivě zhotovená a upravená). **Do vnitřku budky nesmí zasahovat (“vyčuhovat”, “trčet”) hroty hřebíků či šroubů.**

Kde a jak budku nainstalovat (pověsit)?

- **Budku je třeba** nainstalovat mimo dosah koček, kun a jiných rušivých elementů (doprava, lidé atd.).
- **Běžnou budku postačí přibít třemi hřebíky** (2 nahoře, 1 dole). U živých stromů je vhodné nechat cca 1 cm hřebíku vyčnívat, aby budka nebránila stromu v růstu (použít o to delší hřebíky). Po přibití je nutno se přesvědčit, zda budka dobře drží.
- **Je zapotřebí natočit budku** vletovým otvorem tak, aby do ní nepršelo a nefoukal vítr (nejlépe na jihovýchod). Na šikmý kmen můžeme budku přibít jen tehdy, když je možnost, že stěna s otvorem bude nakloněná dopředu.
- **Z budky musí být volný výlet** (tedy ne do kmene sousedního stromu nebo přes hustou větev. Rovněž není vhodné věšet budky na osamělé stromy na pasekách, kde mohou na přilétající ptáky útočit dravci.

Co je ještě dobré o ptačích budkách vědět?

- **Do budky pro sovy a poštolky** je nutné rozložit na dně několik cm vysokou vrstvu výstelky (suchou slámu, či seno, štěpku (drcené suché větve), drcenou kůru (borku), ztrouchnivělé suché dřevo, rašelinu, jehličí). Tito ptáci si neumí postavit (vystlat) vlastní hnízdo a vejce snášejí pouze do vyšlapaného či vyhrabaného dolíku. Také tuto výstelku je nutné každý podzim vyměňovat (v případě, že ptáci hnízdili), nebo doplňovat (v případě, že budka nebyla toho roku obsazena).

Budky klasické (Sýkorníky):

Druh	Základní – vnitřní rozměry budky v cm:		Velikost vletového otvoru (v cm):
	vnitřní rozměr	výška	
Sýkora koňadra	10 × 10, 12 × 12	25–30	3,2–3,6
Sýkora modřínka Sýkora uhelníček	8 × 8, 10 × 10	25	2,8
Sýkora parukářka	10 × 10	25	3,6–4,0
Sýkora babka	8 × 8, 10 × 10	25	2,8–3,6
Lejsek bělokrký Lejsek černohlavý Rehek zahradní	12 × 12	25	Oválný otvor 4,5v × 3,0
Brhlík lesní	12 × 12	25	2,8–3,6
Strakapoud malý	12 × 12	30	3,6
Špaček obecný	15 × 15	28–35	4,5–5,0
Krutihlav obecný	12 × 12	30	3,6–4,5
Dudek chocholatý	18 × 20	33–40	6–8
Holub doupňák	18 × 20	33–40	8
Sýc rousný	20 × 20	35–45	7,5–8
Puštík obecný	25 × 25 30 x 50 (širší stěnou ke stromu)	40–55 40	12–15 13 x 13 (čtverec v rohu)

Poznámka: Pozor – k velikostem jednotlivých částí je nutné přičíst tloušťku prken.

Budky polootevřené (Rehkovníky):

Druh :	Základní – vnitřní rozměry budky v cm:		Výška přední stěny v cm:
	dno	výška	
Rehek domácí Konipasové Lejsek šedý	12 × 12	12–15	5–6
Skorec vodní	15 × 15	15–20	7
Poštolka obecná Kalous ušatý	25 × 40	30–40	10–15

Poznámka - Budka pro:

- Skorec vodního, konipase horského a bílého se instaluje v blízkosti vodotečí pod mostky, na kamenné hráze a jiná vodní díla.
- Rehka domácího a konipase bílého se instaluje na vnější strany budov, na zahradě (chata, dřevník atd.).